

Leesvaardigheid en taalbeschouwing

Naar prestaties in het onderwijs zijn de laatste tijd diverse onderzoeken verricht. Een daarvan is een zogenaamde uitgangsmeting naar prestaties van leerlingen na drie jaar voortgezet onderwijs. Daarvan is het rapport verschenen bij CITO.

Doel van het onderzoek was te bezien of er verschillen in leerprestaties optreden wanneer de basisvorming zal zijn ingevoerd, ten opzichte van het huidige onderwijssysteem. De prestaties in vier vakken zijn onderzocht: naast Nederlands kwamen Engels, biologie en wiskunde aan bod.

In het onderzoek, dat op een heleboel scholen heeft plaatsgevonden, zijn alle opleidingstypen vertegenwoordigd: LHNO, LTO, MAVO, HAVO, vwo. Men wilde een algemene toets die bij alle opleidingen kon worden gebruikt. Een probleem was, dat er ten tijde van het onderzoek er nog geen voorstel lag voor eindtermen van de basisvorming. Men heeft met een inschatting moeten volstaan.

W.M.M. van Roosmalen rapporteert over de meting voor Nederlands. Anders dan bij het PPON-VO-onderzoek (Van den Bergh & Kuhlemeier 1989) bleven de schrijf-, spreek- en luistervaardigheid buiten beschouwing. De derdeklassers kregen een toets voorgelegd die bestond uit teksten met meerkeuzevragen. Van die vragen was twee derde bedoeld om de leesvaardigheid te meten; een derde lag op het gebied van de taalbeschouwing.

Geconstateerd wordt onder andere dat de vaardigheid stijgt naar schooltype (waarbij de stijging tussen LBO en MAVO het grootst is), dat alle leerlingen in taalbeschouwing minder vaardig zijn dan in leesvaardigheid, en dat allochtone leerlingen het niet gemakkelijk hebben bij Nederlands. CITO heeft het onderzoek uitgevoerd in opdracht van het ministerie van Onderwijs en in samenwerking met het Instituut voor Onderwijsonderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (RION).

E.J.J. Kremers (red.), *Overzicht van leerresultaten aan het einde van de eerste fase voortgezet onderwijs*. Arnhem, CITO, 1990. Onderzoeksrapporten beginfase voortgezet onderwijs nr. 1.

H. van den Bergh & H. Kuhlemeier, *De inhoud en het niveau van het vak Nederlands. Periodieke niveaupeiling in het voortgezet onderwijs: een onderzoek naar de haalbaarheid*. 's-Gravenhage, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, 1989.

Leergang jeugdliteratuur voor het HBO

Tijdens de opleiding zijn veel *Moer*-lezers ook ingewijd in de jeugdliteratuur. Meestal worden de cursussen jeugdliteratuur gegeven met behulp van door de docent samengestelde readers, syllabi, stencils en leeslijsten. Wolters-Noordhoff presenteert nu een nieuw leerboek: *Jeugdliteratuur voor de beroepspraktijk*. Het is geschreven door leden van de Werkgroep Jeugdliteratuur en het HBO. Deze werkgroep maakt weer deel uit van het Landelijk Platform Kinder- en Jeugdliteratuur. Het boek is bedoeld als leergang voor alle studenten die in hun latere beroep met kinderen en boeken zullen werken: studenten aan de PABO-, de NLO-, de HBO-J en de bibliotheekopleidingen. Doel van de leergang is de studenten voldoende elementaire kennis en vaardigheden bij te brengen om in de praktijk met kinderen en boeken te kunnen werken. Men wil studenten 'allereerst vertrouwd maken met vaardigheden die nodig zijn om kinderen in contact te brengen met boeken alsook om activiteiten rondom boeken op te zetten'.

De auteurs hebben gekozen voor een praktijkgerichte benadering. De theorie over kinder- en jeugdliteratuur presenteren ze met het oog op de praktische omgang met kinderen en boeken. De student moet het boek zelfstandig kunnen bestuderen. Daarom zijn de meeste hoofdstukken voorzien van opdrachten: hetzij verwerkingsopdrachten, hetzij toepassingsopdrachten voor in de stage. Bij de opdrachten staat telkens ook de geschatte tijdsduur aangegeven. De hoofdstukken vormen afgeronde gehelen, die ook in een willekeurige volgorde kunnen worden bestudeerd.

De negen hoofdstukken die het boek telt, zijn ondergebracht in drie delen. Deel 1 heet 'Verhaal en lezer'. Daarin wordt eerst in vogelvlucht

de geschiedenis van de jeugdliteratuur beschreven. Dit wordt gevolgd door een hoofdstuk over de lezer, terwijl in een derde hoofdstuk wordt ingegaan op de beoordeling en selectie van kinder- en jeugdboeken. Deel II, 'Verhaal en boek in de praktijk', telt vier hoofdstukken. Nadat uitgangspunten en doelstellingen zijn verklaard, vindt de lezer informatie over achtereenvolgens vertellen en voorlezen, enkele literaire genres en het peilen van de leesbelangstelling. Deel III ten slotte geeft onder de titel 'Bronnen en tekstrepertoire' lijsten met titels van secundaire literatuur en adressen van instituten; daarnaast is een leeslijst van primaire literatuur opgenomen.

De leerweg die de auteurs met deze opzet uitstippelen loopt van beschouwing (deel I) naar praktijk (deel II). De student kan echter ook met de praktijk beginnen en van daaruit naar de theorie gaan.

Tom Baudoin, Tonny Meelis-Voorma, Petra Moolenaar, Harry Overmeijer, Bea Ros (eindred.), *Jeugdliteratuur voor de beroepspraktijk*. Groningen, Wolters-Noordhoff, 1990. 187 pag., f39,95.

AANKONDIGINGEN

Wie neemt het initiatief?

Op donderdag 11 oktober vindt in Nijmegen de presentatie plaats van een videoband over seksespecifieke interactie in de klas: 'Wie neemt het initiatief'. De band, die vier nagespeelde lesfragmenten en gesprekjes met de docenten bevat, is bestemd voor de initiële docentenopleidingen en de nascholing. Het begeleidend materiaal bestaat onder meer uit een brochure met achtergrondinformatie en verwerkingsopdrachten. Het geheel zal worden aangeboden aan mevrouw mr. H.S.G. Lemaire, coördinator emancipatiezaken van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen. Over de praktijk van scholen in verband met emancipatie en rol doorbreking spreekt mevrouw drs. E.S. Rijdes van het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum. Meer informatie is verkrijgbaar bij Edith Verbeet (080: 51 28 23), Carla Petit (080: 56 13 59) of Bientje Sterringa (080: 23 07 20).

Het Biblebontse barren

In het kader van het derde Frysk Festival wordt een jeugdliteratuurmanifestatie, het Biblebontse barren, georganiseerd. Deze wordt in Leeuwarden gehouden van 17 tot en met 20 oktober. Op woensdag 17 oktober vindt een symposium plaats in het Bouhof-complex, Rengerslaan 10, Leeuwarden. Diverse deskundigen (W.A.M. de Moor, Lucia Binder, Jant van der Weg, Rosemary Stones) gaan in op het thema van deze manifestatie: 'Jeugdliteratuur in Europees perspectief', waarbij onder meer de volgende vragen aan de orde komen. Betekent een Europa zonder grenzen het einde van de 'kleine talen'? Aan welke eisen moet jeugdliteratuur voldoen en welke voorwaarden moeten vervuld worden? Wat zal het perspectief zijn van de jeugdliteratuur in Europa na 1992?

Op donderdag 18 en vrijdag 19 oktober vinden de jeugdliteraire dagen plaats in het Bouhof-complex, met een groot aanbod van activiteiten voor kinderen, jongeren en volwassenen. In een voorlopig programma staan voor vol-